ଆନ୍ଧ୍ର-ଓଡ଼ିଶାର ସୀମା ବିଭ୍ରାଟ

ଡଃ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜଗୁରୁ

ଆଗରୁ ୧୯୩୧ ସାଲରେ ଜନଗଣନା ଅଫିସର ତାଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ, ଓଡ଼ିଆ ଓ ତେଲୁଗୁ ଭାଷୀଙ୍କ ସୀମାରେଖା ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ଋଷିକୁଲ୍ୟା ମୁହାଣଠାରୁ ଘୋଡ଼ାପାହାଡ଼ ନଦୀ (ଇଚ୍ଛାପୁର) ମଧ୍ୟରେ ଚିହ୍ନିତ ହେବା ଉଚିତ; କିନ୍ତୁ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ତାହା ମୋଟାମୋଟି ମାଳ ଅଂଚଳ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ।

'In some ways the Rushikulya river system (down to the godhood river) marks the southern boundary of the truly Oriya region. On the west, the Oriya boundary roughly Coinciders with the Agency on the south.'

ଏହି ରିପୋର୍ଟକୁ ଆଧାର କରି ଗଞ୍ଜାମର ତେଲୁଗୁମାନେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ସହର ସମେତ ଦକ୍ଷିଣ ଗଞ୍ଜାମ ସମସ୍ତ ଅଂଶ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆଶା କରାଯାଉଥିବା ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶରେ ରହୁ ବୋଲି ଦାବୀ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଦାବୀ ଆଟ୍ଲି ସବ୍‌କମିଟିରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହେଲା । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଅନୁକୂଳ ପ୍ରସ୍ତାବ 'ଶ୍ୱେତପତ୍ର' (White Paper) ତା.୧୭.୩.୧୯୩୩ରେ ପ୍ରକାଶ କରାଗଲା । ସେଥିରେ ଏକ ନଜିର ଦେଇ ମାନ୍ଦ୍ରାଜର 'ଆନ୍ଧ୍ର ମହାସଭା' ଦାବୀ କଲେ ଯେ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ଶୀଘ୍ର ଘୋଷିତ ହେଉ । କିନ୍ତୁ ବିଲାତର ଶାସନ ଗୋଷ୍ଠୀ ପକ୍ଷରୁ ସାର୍ ରେଜିନାଲଡ୍ କ୍ରଡ୍ଡକ୍ (Sir Regirnald Craddock)ଜାଇ[କମିଟିରେ ଗୋଟିଏ ସଂଶୋଧନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରି ଭାଷା ସୂତ୍ରରେ ଭାରତକୁ ବିଭକ୍ତ କରିବା ବିପଦ୍‌ଜନକ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ- ନୂତନ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ବ୍ୟାପାରରେ ସିନ୍ଧୁ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ସମସ୍ୟା ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୋଲି ମଧ୍ୟ ସେ କହିଥିଲେ-

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲ କେଉଁଠି ?

ଡକ୍ଟର ଗୁରୁପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି

ଓଡ଼ିଶା ଗଠନର ଅବ୍ୟବହିତ ପୂର୍ବରୁ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ଓ ବା ଜୟପୁର ଜମିଦାରୀକୁ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ମିଶାଇ ଦେବା ନେଇ ତତ୍‌କାଳୀନ ତେଲୁଗୁ ନେତୃବୃନ୍ଦ ପ୍ରବଳ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ପାରଳା ମହାରାଜା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତିଙ୍କ ଅଶେଷ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଓ ଅକ୍ଲାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ଫଳରେ ଏହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଲା । ହେଲେ ଜୟଗୁର ଜମିଦାରୀର କୋଟିଆ ପ ାୟତରେ ଥିବା ୨୮ଟି ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ସାତଟି ଗ୍ରାମ ସେତେବେଳେ ସର୍ଭେ କରାଯାଇ ବାକି ୨୧ଟି ଗ୍ରାମକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଗଲା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଜୟପୁର ଜମିଦାରଙ୍କ କେତେକ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରେମୀ ତେଲୁଗୁ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ସର୍ଭେ ହୋଇଥିବା ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ-ତୁରିଆ, ବାରାବନ୍ଧ, ତଳକ ି, ଗୁମେଲପଦର, ମାଥାଲାମ୍ବା, ସୁଲିଆମାରି ଓ କାଟ୍ରାଗୁଡ଼ା । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଆନ୍ଧ୍ରର ଦାଦାଗିରି ଓ ଜବରଦସ୍ତ ଗାଆଁ ଦଖଲ ଉଦ୍ୟମକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାପାଇଁ ସେଠାରେ ଏକ ସର୍ବଦଳୀୟ ବୈଠକ ଆହୂତ ହୋଇଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ସ୍ଥାନୀୟ ନେତୃବୃନ୍ଦଙ୍କ ସହିତ କୋରାପୁଟ ପିଲାର କେତେକ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଏହି ବୈଠକରେ ଯୋଗଦେଇ କୋଟିଆ ଅ ଳର ବିକାଶ ଲାଗି ଆଲୋଚନା କଲାବେଳେ ସେଠାରେ ଆନ୍ଧ୍ର ତେଲୁଗୁ ଦେଶମ୍ ପାର୍ଟିର ଜଣେ ଯୁବନେତା ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ କହିଲେ, "କୋଟିଆରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ସବୁ କିଛି

କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି କହୁଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ କୋଟିଆବାସୀ ଆନ୍ଧ୍ରରେ ମିଶିବାପାଇଁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନେ ଭଲ ଭାବେ ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ, ଓଡ଼ିଶା ତୁଳନାରେ ଆନ୍ଧ୍ରରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବହୁ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ ସହଯୋଗ ମିଳିବ। ବର୍ଷବର୍ଷ ଧରି ଆନ୍ଧ୍ର ଅଫିସରମାନେ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାହାଯ୍ୟ ସହଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି । ତେବେ ଏତେଦିନ ପରେ କାହିଁକି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ? ଆପଣମାନେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲେ କେଉଁଠି ?"

ଓଡ଼ିଆ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାଷା, ଓଡ଼ିଶା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ

ଦାମୋଦର ପାଢ଼ୀ

ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡିତ ଓଡ଼ିଶାର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଲୋପ କରିଦେବାକୁ, ଏହାର ଅର୍ଦ୍ଧଚକ୍ରାକାର ଲିପିକୁ ଅନ୍ୟଭାଷାର ଅନୁଶୀଳନୀୟ ରୂପାନ୍ତରିତ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାଷା ନୁହେଁ ବୋଲି ଯେଉଁ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରମୂଳକ ମନ୍ତ୍ରଣା ଚାଲିଥିଲା ତାହାକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ମଞ୍ଚ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ 'ଗଞ୍ଜାମ ଜାତୀୟ ସଂସ୍ଥା' ପରେ 'ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ'ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗଭାବେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା । ଏହାର ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ଗଞ୍ଜାମର କବିସମ୍ରାଟ ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ, କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥଙ୍କ ମାଟି ଗଞ୍ଜାମକୁ ଶତ ପ୍ରଣାମ । ୧୮୦୩ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ବିଟ୍ରିଶ ସରକାର ଦଖଲ କରିବାର ବହୁବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ୧୭୬୬ ମସିହାରେ ଗଞ୍ଜାମକୁ ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳ ରାଜ୍ୟରେ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଗଞ୍ଜାମର କନ୍ଧମାଳ, ସମଗ୍ର ଖେମୁଣ୍ଡି ଅଞ୍ଚଳର ବିଦ୍ରୋହ, ଖଲ୍ଲିକୋଟର ଆନ୍ଦୋଳନ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଜାହିର କରିଥିଲା ଓ ଗଞ୍ଜାମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜମିଦାରୀ ରାଜା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ, କାବ୍ୟ-କବିତା ତଥା ସାରସ୍ୱତ ବିପ୍ଳବର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ଦେଇ ଚାଲିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକର ରାଜନୈତିକ ବିଭକ୍ତିକରଣ ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ସର୍ବବିଧ ଅବନତି ହୋଇ ଚାଲିଥିଲା ଜାତୀୟତା, ସ୍ୱାଭିମାନ, ଐକ୍ୟମନୋଭାବରେ ଗୁରୁତର ଦୁର୍ବଳତାର ପଦଧ୍ୱନୀ ଆପେ ଆପେ ସର୍ବସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରକଟ ହୋଇଚାଲିଥିଲା । ତିନିଟି ରାଜ୍ୟରେ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁଭାବେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳ ଅଧିବାସୀ ଭାବରେ ଗଣନା କରାଯାଉଥିବା ବେଳେ ଏହାର ଭାଷା, ସାହିତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଉପରେ କୁଠାରାଘାତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ବହୁ ବଙ୍ଗାଳୀ ନାଗରିକ ଓଡ଼ିଆଭାଷାର ସମୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ମୁଖ୍ୟଭୂମିକା ନେଇଥିଲେ । ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ହେଲେ ରାଧାନାଥ ରାୟ, ପ୍ୟାରୀମୋହନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ରାମଶଙ୍କର ରାୟ, ସୀତାନାଥ ରାୟ, ଦ୍ୱାରିକାନାଥ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ନିମାଇଁବଲ୍ଲଭ ବିଦ୍ୟାସାଗର ଓ ରାଜା ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ରାୟ । ଓଡ଼ିଆଭାଷାରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଇତିହାସ ଲେଖକ ହେଲେ ପ୍ୟାରୀମୋହନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ 'ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସ' । ଗୌରୀଶଙ୍କର ରାୟଙ୍କର ସମ୍ପାଦକତ୍ୱରେ ପ୍ରକାଶିତ ପତ୍ରିକା "ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା"ରେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସମସ୍ୟା ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପାଉଥିଲା । ଏହି ଭାଷାଆନ୍ଦୋଳନରୁ ହିଁ ରାଜନୈତିକ ସମୀକରଣ ଆନ୍ଦୋଳନର ସୂତ୍ରପାତ ହେଲା ।

କୃଷି ପାଇଁ ବଜେଟ ଓ ସଂକଳ୍ପ : ବାସ୍ତବତା ଚିତ

ଲିଙ୍ଗରାଜ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଚଳିତବର୍ଷ (୨୦୧୮-୧୯)ର ବଜେଟ୍ ଉପସ୍ଥାପନ କରି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ତଥା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପୁଣି ଥରେ ଦମ୍ଭୋକ୍ତି ସହ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ କୃଷି, କୃଷକ ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ସ୍ୱାର୍ଥ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସର୍ବୋପରି । ଗତ ୫ବର୍ଷ ହେଲା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କୃଷି ବଜେଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଛନ୍ତି । ୨୦୧୩-୧୪ କୃଷି ବଜେଟ୍‌ର ବ୍ୟୟ ଅଟକଳ (୭୧୬୪ କୋଟି ଟଙ୍କା) ତୁଳନାରେ ଚଳିତବର୍ଷର ଅଟକଳ (୧୬,୨୬୫ କୋଟି ଟଙ୍କା)କୁ ଅଢ଼େଇ ଗୁଣ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିବା ସରକାର ଦାବି କରିଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଏକ ଦାବିକୁ ସରକାର ପୁଣି ଥରେ ଜୋର୍ ଦେଇ ଦୋହରାଇଛନ୍ତି ଯେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଏନ୍.ଏସ୍.ଏସ୍.ଓ. (ଜାତୀୟ ନମୁନା ସର୍ଭେ ସଙ୍ଗଠନ)ର ଆକଳନ ଅନୁସାରେ

୨୦୦୨-୦୩ ତୁଳନାରେ ୨୦୧୨-୧୩ ଦଶବର୍ଷ ଅବଧିରେ ସରକାରଙ୍କର କୃଷିନୀତି ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାର କୃଷକମାନଙ୍କର ହାରାହାରି ଆୟ ଚାରି ଗୁଣ ହୋଇସାରିଛି ।

କେନ୍ଦ୍ରରେ କ୍ଷମତାସୀନ ବି.ଜେ.ପି ନେତୃତ୍ୱାଧିନ ସରକାର ମଧ୍ୟ ଚଳିତବର୍ଷର ବଜେଟ ଉପସ୍ଥାପନପୂର୍ବକ ଆମ ଦେଶର ସେହି ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଶ୍ରେଣୀ ହିତପାଇଁ ସେମାନେ ସମର୍ପିତ ବୋଲି ଦୃଢ଼ୋକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତ କୃଷିଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ସର୍ବନିମ୍ନ ସହାୟକ ଦରକୁ ଉତ୍ପାଦନ ଖର୍ଚ୍ଚର ଦେଢ଼ଗୁଣ କରିବାର ୪ବର୍ଷ ତଳର ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପାଳନ କରିବାର (ଭ୍ରମାତ୍ମକ) ଘୋଷଣା ସାଙ୍ଗକୁ ଆଗାମୀ ୨୦୨୨ ସୁଦ୍ଧା କୃଷକମାନଙ୍କର ହାରାହାରି ଆୟକୁ ଦୁଇଗୁଣ କରିବାର ଏକ ପୁରୁଣା ସ୍ଲୋଗାନକୁ ପୁଣି ଦୋହରାଇଛନ୍ତି ।

ଅତୀତରୁ ପୋଷ୍ଟ କାର୍ଡ଼ : ଆତ୍ମଜୀବନୀରୁ ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସ – ୩୫

ରାଇରଙ୍ଗପୁରରେ ପ୍ରାଥମିକ ପାଠ

(ସୌରିନ୍ଦ୍ର ବାରିକଙ୍କ ବାଟ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଆତ୍ମକାହାଣୀରୁ ସଂଗୃହୀତ)

ଶୈଲେନ ରାଉତରାୟ

ସୌରୀନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ବାପାଙ୍କର ନାମ ଦୈତାରି ବାରିକ । ଘର ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟର ଅମରଦା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ବି.ଏ ପୋଖତ ଶିକ୍ଷକ ଆଉ ବାରିପଦା ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନୀୟ ହେଡ଼ମାଷ୍ଟର । ୧୯୪୧ ମସିହାରେ ଯେତେବେଳେ ସୌରୀନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ମାତ୍ର ତିନିବର୍ଷ ହୋଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଦଇତାରି ବାବୁଙ୍କର ବଦଳିହେଲା ରାଜ୍ୟର ଉପାନ୍ତ ଅ ଳ ରାଇରଙ୍ଗପୁରକୁ, ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରିବାପାଇଁ । ସେତେବେଳକୁ ସୌରୀନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷାର ବୟସ ହେଲାଣି । ନାଁ ଲେଖାହେଲା କୁଚେଇବୁଢ଼ିର ଗୋଟିଲ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ଇସ୍କୁଲରେ । ବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ଘରଟି ପକ୍କା । ହେଲେ ସେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିକାଂଶ ଅ ଳର ଅଧିକାଂଶ ଅ ଳରେ ଶୂନ୍ୟଛତାର ପ୍ରଚଳନ ଥିଲା । ଇସ୍କୁଲ ଘରଟିର ଥିଲା ଖପର ଛାତ ।

କୁଚେଇବୁଢ଼ି ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ସମ୍ମୁଖ ଭାଗରେ ଥିଲା ଅନେକ ଆକ୍ରାନ୍ତରେ ନିଜର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିଥିବା ଗୋଟିଏ ବୟସ୍କ ବପୁବନ୍ତ ବଟବୃକ୍ଷ; ପଶ୍ଚାତ ଭାଗରେ ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାନ୍ତର । ଖେଳଛୁଟିରେ ବରଗଛ ମୂଳରେ ଖେଳ ଜମେ । କଙ୍କି ଧରା ହୁଏ । ପାଠ ପଢ଼ାରେ ମନ ଲାଗେନି ସୌରୀନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର । ତାଙ୍କର କ୍ଲାସ ନେଉଥିଲେ ସନାତନ ମହାନ୍ତି । ଦୁଷ୍ଟ ହେଇ ପାଠ ନପଢ଼ିବାରୁ ଦଇତାରି ବାବୁ, ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ ପିଲାଟିକୁ ଆସି ଘରେ ପଢ଼ାଇବା ପାଇଁ । ଥରେ ସନାତନ ବାବୁ ଘରକୁ ଆସିଲାବେଳକୁ ଅବାଧ ଛାତ୍ର ଧନୁଟିଏରେ କାଠିଖଣ୍ଡିଏ ଯୋଖି ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଆନ୍ତି ଶିକ୍ଷକଙ୍କର । ଶିକ୍ଷାଦାନ ପରି ଗର୍ହିତ ଅପରାଧର ଦଣ୍ଡଭାବରେ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଶରରେ ନାଛି ଦେବା ପାଇଁ । ଧନୁଟି କର୍ଣ୍ଣବଧ ନାଟକରେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ଅର୍ଜୁନଙ୍କର । ଅସ୍ତ୍ରଟି କଳିଯୁଗର ଅର୍ଜୁନଙ୍କଠାରୁ ସୌରୀନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଖକୁ କିପରି ଆସିଲା, ତାହା କୁଳମାତା ଗଙ୍ଗେ ଜାଣନ୍ତି । ଶସ୍ତ୍ର ଦେଖି ମାଷ୍ଟ୍ର ଯୋଗ୍ୟଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ କୋଳାଇ ନେଲେ । ସେଦିନ ବିଦ୍ୟାଦାନ ବନ୍ଦ ।

ବିଷର ଜ୍ୱାଳା

ଡଃ ଦେବରାଜ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ବିଷର ବହ୍ନି ବଳୟରେ ଆଜି ମାନବ ଜାତି
ସ୍ୱପ୍ନ-ସକଳ ଜଳିଯାଏ ଘେନି ବିଷର ତାତି
ଝାଉଁଳି ପଡ଼ଇ ଅକାଳେ ଜୀବନ ମିଳେନା ରାହା
ତୀବ୍ର-ବେଗରେ ଚଉଦିଗୁ ବହେ ବିଷର ବାଆ
ବିଷ ଖେଳେ ଆଜି କାଉଁରୀ ଖେଳ,
ନଷ୍ଟ ତାହାର ଅଗ୍ରଗତିରେ ଉଜୁଡ଼ଇ
କେତେ ଆଶାର ନୀଡ଼ ॥୧

ରସାୟନ ସାର ମାଟିକୁ ପିଆଏ ବିନାଶୀ-ବିଷ
ସେଇ ବିଷ ପିଇ ମାଟି ତଳ ଜୀବ ହୁଅନ୍ତି ଶେଷ
ମରନ୍ତି ତହିଁରେ କେତେ ଅଣୁଜୀବ ହିସାବ ନାହିଁ
ଜୀଇଁଲା ମାଟିରୁ ପରାଣର ସ ା ଯାଏ ଉଭେଇ
ଭରସାକୁ ବଳି ନିରାଶା ଆଣି,
ବିଷ ରଚେ ତା'ର ମୃତ୍ୟୁ-ତାଣ୍ଡବ,
ଦର୍ପେ ଦେଖାଇ ଆପଣା ଠାଣୀ ॥୨

କଳ-କାରଖାନା ଧୂଆଁରୁ ନିଗିଡ଼ା ବିଷକୁ ଘେନି
ଧୂସର ହୁଅଇ ନୀଳଆକାଶର ପଣତ କାନି
ବରଷାର ଟୋପା ଛାତି ଛୁଇଁ ତହୁଁ ପଡ଼ିଲେ ଝରି
ବିଷେ ଭରିଯାଏ ଖାଲ ଖମା
ଯୋଡ଼ ନଈ-ପୋଖରୀ
ହାହାକାର ଘେନି ଜୀବନ ସ ା,
ଜଳ ଦେହେ ଲଭି ମୃତ୍ୟୁ-ସମାଧି ହଜାନ୍ତି
ଆପଣା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ॥ ୩

କୀଟନାଶକର ବିଷ ହଳାହଳ ଭାଷା ତା'ଭିନ୍ନ
ଯେତେ ସେ ହସିଲେ ପତଙ୍ଗକୁଳ ପାଏନା ଥାନ,

ଶସ୍ୟ-ଦାନାରେ ଅତି ସୁଚତୁରେ ବିରାଜି ସିଏ
ବହଇ ସଧୀରେ ପ୍ରାଣୀ ଦେହତଳ ରକତ - ସୁଏ
ଦେଖାଇ ତହିଁ ସେ ଆପଣା ରୂପ,
ଶୁଆଏ ତାହାଙ୍କୁ ମରଣ ଶେଜରେ
ଶୁଣାଇ ରୋଗର ଅସରା ଗପ ॥ ୪

ଶାଗ, ମୁଗ, ଫଳ, ପନିପରିବା କି ମାଛ ମାଉଁସ
ସବୁରି ଭିତରେ ବିଷ ଭରିଦିଏ ଆପଣା ତାପ
ଦୁଧ, ଦହି, କ୍ଷୀର, ଛେନା, ରାବିଡ଼ିରେ
ଥୋଇ ତା' ମନ
ବିଷ ମଣିଷରେ କରାଏ ନିଇତି ଅଗ୍ନି ସ୍ନାନ
ଶୋଷ ପାଖେ ତା'ର ମଣିଷ କିଏ
ବିନାଶ ପାଇଁକା ଜନ୍ମ ତାହାର
ମଣିଷରେ ତା'ର କି ଆସେ ଯାଏ ॥୫

ବିଷ-ଦାନବର ଏମିତି ବଢ଼ିଲା ବହପ ପାଇଁ
ଦାୟୀ ନୁହେଁ ସିଏ ଦାୟୀ ଏକା
ଏଇ ମଣିଷ ଭାଇ
ଯେଦିନୁ ମଣିଷ ଚାହିଁଛି ଅଧିକ ଫସଲ ଧନ
ସେଦିନୁ ବଢ଼ିଛି ବିଷର ଦରପ ଗରବ ପଣ
ସେଦିନରୁ ସିଏ ଖେଳୁଛି ଖେଳ,
ପ୍ରକୃତି ସାଥେ, ମଣିଷର ସାଥେ,
ଧର୍ମକୁ ମାରି ଚକ୍ଷୁ-ଠାର ॥୬

ଏ ପାଇଁ ସଧିରେ ବୁଝତୁ ପହିଲେ ମଣିଷଭାଇ
ଅଧିକ ନୁହଁଇ ଅଳପରେ ଶେଷ ଯାଆ ତୁ ହୋଇ
ଅଧିକ ଫସଲ, ଧନ ଦଉଲତ, କି'ହେବ ତୋର
ଅଳପରେ ଜୀଇଁ ପରପୁରୁଷକୁ ଥୋଇ ଯା ବଳ
ଦେଖିବୁ ହସିବ ଏଇ ଏ ଧରା,
ଆଗେଇବା ପାଇଁ ଜୀବନ ପଥରେ
ବିଷ ତୋର ଆଉ ହେବନି ଲୋଡ଼ା ॥୭

ପୂର୍ବଜେ ତୋର ଏମିତିକା ଏକ ଜୀବନ ନେଇ
ଜୀଉଁଥିଲେ କାଲି ଆପଣା ସହିତେ ଅନ୍ୟ ପାଇଁ
ସାର, ଔଷଧକୁ ନଦେଇ ଖେତରେ ଭଳିକି ଭଳି

ଫସଲକୁ କରି ଭରୁଥିଲେ ନିଜ ଅର୍ଥ – ଥଳି
ନଥିଲା ରୋଗ କି ନ ଥିଲା ଶୋଷ
ବିଷ ପଛେ କାହିଁ ଗୋଡ଼ାଇ ମଣିଷ
ଆପଣାର କରୁ ସର୍ବନାଶ ।।୮

ବିଷହୀନ ଏକ ବିଶ୍ୱ ପାଇଁକା ଚେତନା ତୋର
ସୁମାର୍ଗେ ଗଲେ ହଜିଯିବ ଦୂରେ ବିଷର ଝଡ଼
ପବନ ବହିବ ମତୁଆଲା ହୋଇ ପୋଖତ ମାଟି
ଯାଚିବ ଫସଲ ପୂରିବ ଯହିଁରେ ତୋ ପେଟପାଟି
ଜୀବକୂଳ ଆଉ ହେବେନି ନାଶ
ହଜିଯିବ ଦୂରେ ଅନ୍ଧାରତଳେ ଦର୍ପିତ
ତା'ର ଦାନବୀ – ହସ ।।୯

ବିଷମୁକ୍ତିର ମନ୍ତ୍ର ହିଁ ଏହା ଏଇ ଏ କଥା
ଆଦରିଲେ ତୁହି ଅପସରିଯିବ ପରାଣ ବ୍ୟଥା
ଆଶାପିପାସା ତୋ ହୋଇବ ପୂରଣ ସବୁଜ ଧରା
ହସିବ ତୋ ସାଥେ ସାଉଁଟି ସୂରୁଜ କଅଁଳ – ଖରା
ହସିବେ ପରାଣୀ ହସିବେ ଜୀବ,
ପାଣି-ପବନର ସ୍ନିଗ୍ଧ-ମହକେ
ହୋଇବ ସକଳ ସତ୍ୟ-ଶୁଭ ।।୧୦

ବାମପନ୍ଥୀ ବିଚାରର କ୍ରମଅବକ୍ଷୀଣ ଧାରା

ଦେବରଞ୍ଜନ

ତ୍ରିପୁରାରେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ସଂଘ ପରିବାରର କର୍ମୀମାନେ ଯେଉଁଭଳି ଭାଙ୍ଗିଲେ ଏଥିରେ ମୁଁ ଯେମିକି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ଯଦିଓ ଏହାକୁ ମୁଁ ବିରୋଧ କରୁଛି ବରଂ ମୁଁ ବେଶୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କିପରି ତ୍ରିପୁରାବାସୀ ଏକ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଦଳକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଦକ୍ଷିଣପନ୍ଥୀ ବିଜେପି ଉପରେ ଭରସା କରିପାରିଲେ । ଏହା ଏକ ଏଭଳି ଲମ୍ଫ, ଯାହାକୁ କେବେ ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଇ ନପାରେ । ୨୦ବର୍ଷର ଶାସନ କାଳ ଭିତରେ ତ୍ରିପୁରାବାସୀ କ'ଣ ସେତିକି ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେଉଁଠି ସେମାନେ ନିଜର ମୁକ୍ତିର ରାସ୍ତାକୁ ନିଜେ ଠିକରେ ଚିହ୍ନପାରିବେ ? ନା ଏହା ମାର୍କ୍ସବାଦର ସମସ୍ୟା ଯାହା ତ୍ରିପୁରାବାସୀଙ୍କୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠକି ଚାଲିଥିଲା ? ଠିକ ଏହିପ୍ରକାର ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସୁଥିଲା ଯେତେବେଳେ ନକ୍ସଲବାଡ଼ି ଆନ୍ଦୋଳନର ପଚାଶ ବର୍ଷର ପୂର୍ତ୍ତିକୁ ନେଇ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଆଲୋଚନା ହେଉଥିଲା । ୧୯୬୭ ମସିହାରେ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ନକ୍ସଲବାଡ଼ିରୁ ଗ୍ରାମରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଜମି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ୨୦୧୭ ମସିହାରେ ୫୦ବର୍ଷ ପୁରିଥିଲା । ନକ୍ସଲବାଡ଼ି ଗ୍ରାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ଦାର୍ଜିଲିଂ ଜିଲ୍ଲାର ସିଲିଗୁଡ଼ି ସବଡ଼ିଭିଜନ ମଧ୍ୟରେ ଆସୁଛି । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତା ଚାରୁ ମଜୁମଦାର ନିଜର ଯୁବ ସାଥୀ ଯଥା କାହ୍ନୁ ସାନ୍ୟାଲ,

ଜଙ୍ଗଲ ସନ୍ତାଳ, ଖୋକେନ ମଜୁମଦାର ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ସହିତ ୧୯୬୪ ମସିହାରୁ ଭାରତୀୟ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି (ମାର୍କ୍ସବାଦ) ନାମରେ ସିଲିଗୁଡ଼ି ଅ ଳରେ ଗାଁ ଗାଁରେ 'କିଶାନ ସଭା' ନାମରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ କମିଟି ଗଠନ, ଜମିଦାର ବିରୋଧରେ ଅସ୍ତ୍ର ଧରି ଲଢ଼େଇ କରିବା ଓ ଜମି ଅକ୍ତିଆର କରି ଜମିହୀନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାହାକୁ ବ ନ କରିବା ପାଇଁ ଡାକରା ଦେଉଥା'ନ୍ତି । ଠିକ ଏହି ସମୟରେ ନକ୍ସଲବାଡ଼ି ଅ ଳର ଜମିଦାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକାଠି ହୋଇ ଚାଷୀମାନେ ନିଜ ଅଧିକାର ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥାନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ପୁଲିସ ୨୫ ମେ' ୧୯୬୭ ତାରିଖରେ ଗୁଳି କରିବା ହେତୁ ୧୧ଜଣଙ୍କ ପ୍ରାଣହାନୀ ହୁଏ ଯେଉଁଥିରେ ୭ଜଣ ମହିଳା ଓ ଦୁଇ ଜଣ ଶିଶୁ ଥିଲେ । ଏହି ଘଟଣା ପରେ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଏକ ବିରାଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭାଗ ନେଇଥିଲେ ଉକ୍ତ ଦାର୍ଜିଲିଂ ଅଂଚଳର ରାଜଭଙ୍ଗୀ, ଓରାନ, ମୁଣ୍ଡା ଓ ସାନ୍ତାଳୀ ଆଦିବାସୀମାନେ ଯେଉଁମାନେ କି ଜମିଦାର-ଯୋତେଦାର ପାଖରେ ଆଉ ଶୋଷିତ ହେବାକୁ ଚାହୁଁନଥିଲେ । ଲୋକଙ୍କ ଏହି ବିରୋଧ ଏହା ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିଲା ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଭାରତୀୟ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି (ମାର୍କ୍ସବାଦ) ବା ସିପିଆଇ(ଏମ୍)ର ସଦସ୍ୟ ଦାର୍ଜିଲିଂ ଲୋକସଭା ଆସନରୁ ବହୁବାର ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଆସୁଥିଲେ ।

ନ୍ୟାୟର ଘଂଟା

ସମରେନ୍ଦ୍ର ବଳିଆରସିଂହ

ଘଂଟା ତ ଘଂଟା, ପୁଣି ନ୍ୟାୟର ଘଂଟା । ଶୁଣିବାକୁ ଏ ଦୁଇ ଶବ୍ଦ ଅଦ୍ଭୁତ ଲାଗୁଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ସଂପ୍ରତି ଏହା ଚର୍ଚ୍ଚାକୁ ଆସିଛି । ଘଂଟା ଠିକ୍ ସମୟକୁ ଦର୍ଶାଇବା ଭଳି ନ୍ୟାୟର ଘଂଟା କ'ଣ ଦର୍ଶାଇବ? ହଁ, ଆଜ୍ଞା, ଇଏ ନ୍ୟାୟର ପରିମାଣକୁ ଦର୍ଶାଇବ । କେତେ ହେଲା, କେତେ ରହିଲା । ଖବରଟି ହେଲା, ଦେଶର ୨୪ଟି ହାଇକୋର୍ଟରେ ଜଷ୍ଟିସ୍ କ୍ଲକ୍ ବା ଏଲଇଡି ମେସେଜ ଡିସପ୍ଲେ ବୋର୍ଡ ଲାଗିବ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏ ନେଇ ନିଷ୍ପ ି ନେଇଛନ୍ତି । ହାଇକୋର୍ଟରେ ଦୈନିକ କେତେ ମାମଲା ଫଇସଲା ହଉଚି ଏବଂ କେତେ ମାମଲା ପଡ଼ିରହିଚି, ତାହା ଏଇ ଜଷ୍ଟିସ୍ କ୍ଲକ୍ ବା ମେସେଜ ଡିସପ୍ଲେ ବୋର୍ଡରେ ଦେଖିହେବ । ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାମଲାରେ ଅହେତୁକ ବିଳମ୍ବନେଇ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଗତବର୍ଷ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ନରେନ୍ଦ୍ର ମୋଦୀ ଏହାର ପରିକଳ୍ପନା କରିଥିଲେ । ଜଷ୍ଟିସ୍ କ୍ଲକ୍ ଗୋଟିଏ ନମୁନା ଭାବେ ଗତବର୍ଷ ପ୍ରଥମେ ରାଜଧାନୀ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଆଇନମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜୟସାଲମେର ହାଉସରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ନାଗରିକ ସେବା ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିବା ସହ ଜିଲ୍ଲା ତଥା ନିମ୍ନ ଅଦାଲତ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେଉଛି ଏହି କ୍ଲକ୍ ।

ନେହେରୁ - ପଟେଲ - କାଶ୍ମୀର ତଥ୍ୟ: ବାସ୍ତବତା ଓ ଆମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସାମନ୍ତରା

ଗୋଟିଏ ଏକତ୍ୱ ମିଥ୍ୟା ହେଉଛି ନେହେରୁଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଯଦି ସର୍ଦ୍ଦାର ବଲ୍ଲଭଭାଇ ପଟେଲ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ତା'ହେଲେ କାଶ୍ମୀରର ସମସ୍ତ ଅଂଶ ଭାରତର ହୋଇଥାନ୍ତା । ତେଲେଙ୍ଗାନାକୁ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶରୁ ଅଲଗା କରିଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ମୋଦୀ ସମାଲୋଚନା କରି ଏନ୍‌ଡିଏ ଶାସନରେ ଛତିଶଗଡ଼, ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ଓ ଉ ରଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲେ । ଏହାକୁ ଦେଶ ବିଭାଜନ ସହ ରାଜ୍ୟ ବିଭାଜନକୁ ଏକା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯାହାକି ଆଦୌ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । କେବଳ କଂଗ୍ରେସ କ'ଣ ଦେଶ ବିଭାଜନ ପାଇଁ ଦାୟୀ । ଦ୍ୱିତୀୟ ସତ୍ୟଟି ହେଲା ହିନ୍ଦୁତ୍ୱ, ହିନ୍ଦୁରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଅଖଣ୍ଡ ଭାରତରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସ୍ୱୟଂସେବକ ସଂଘର ରାଜନୈତିକ ସଙ୍ଗଠନ ଭାରତୀୟ ଜନତା ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ୱ ନେଉଛନ୍ତି । ଏହି ଆଦର୍ଶଗତ ତ୍ ୍ୱ ଓ ରାଜନୀତି କ'ଣ ଦେଶ ବିଭାଜନ ପାଇଁ ଦାୟୀ ନୁହେଁ କି ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉ ର ପାଇଁ ଆମେ ଡଃ. ରାମମନୋହର ଲୋହିଆଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ଉଚିତ । ମୋଦୀଙ୍କ ଭାଷଣରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ରାଜନୀତି ବିଚାରକୁ ନୂତନ ଦିଗଦର୍ଶନ ଦେଇଥିବା ତିନିଜଣ ମହାନ ଭାରତୀୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଡଃ ଲୋହିଆ ଅନ୍ୟତମ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଓ ପଣ୍ଡିତ ଦୀନଦୟାଲ ଉପାଧ୍ୟାୟ । ଡଃ ଲୋହିଆ ହିନ୍ଦୁରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଅଖଣ୍ଡ ଭାରତ ତ୍ ୍ୱର ଅତି ବଡ଼ ସମାଲୋଚକ ରୂପେ ନିଜ ବହି ଗିଲ୍‌ଟ ମ୍ୟାନ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆସ ପାର୍ଟିସନ (ଭାରତ ବିଭାଜନର ଦୋଷୀ)ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି- ହିନ୍ଦୁତ୍ୱବାଦୀ ମୌଳବାଦୀମାନଙ୍କ ଭାରତ ବିଭାଜନକୁ ବିରୋଧର କିଛି ଅର୍ଥ ରହିଲା ନାହିଁ ଯେହେତୁ ଦେଶକୁ ଭାଗ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଶକ୍ତିମାନେ ଲାଗିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିନ୍ଦୁତ୍ୱ ମୌଳବାଦୀମାନେ ଥିଲେ ।

କହିବି ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ

ଯାକୁବ ଲିମା

କହିବି...ମୁଁ... ଓଡ଼ିଆ
କହିବି...ମୁଁ... ଓଡ଼ିଆ
କେଉଁ ଜନମର ପୁଣ୍ୟ ଫଳ ପାଇଁ--
ଆଜି ଏ ଜନମେ ହେଲି ଓଡ଼ିଆ...
କହିବି ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ....

ଜୀବ ଥିବ ଯାଏ ଜାତି ରକ୍ଷା ପଥେ
ସାଜି ସଇନିକ ହେବି ଆଗୁଆ..
କହିବି ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ...

କେତେ ଯେ, ନିୟମ ଚାଲିତ ଗଲାଣି
ଆଗାମୀ ନିୟମ ଆସିବ ପୁଣି
ଆସୁ ଅବା ଯେତେ ଝଡ଼ କି ବତାସ
ଏ ଜାତିରୁ ଭାଷା ଦୂର ହେବନି
ମୋ ପାଇଁ ମୋ ଜାତି ସରଗଠୁ ବଡ଼
ମୋ ଭାଷା ମୋ ପାଇଁ କେତେ ବଢ଼ିଆ
କହିବି ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ...

ଆଜି ଏ ମିଳନେ ନେଉଛି ଶପଥ
ତନ,ମନ,ଧନେ ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ହୋ...
କରିବି ସର୍ବଦା ଭାଷା ଜୟଗାନ
ରଖିବି ଜଗତେ ଜାତିର ମାନ
ବୀର ଜାତି ପଣ ଶିଥିଳ ନକରି
ଏକଦା କହିବି ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ
କହିବି ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ...
ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ...

ଜଳନ୍ତରଗଡ଼,କାଂଚୁଲି
ଶ୍ରୀକାକୁଳମ୍
୦୯୫୫୦୨୪୦୮୫୨

କଳାହାଣ୍ଡିର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିଭବ

ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପଣ୍ଡା

ଅବହେଳାର ଅନ୍ୟ ଏକ ନାମ ହେଉଛି କଳାହାଣ୍ଡି । କେବଳ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହଁ, କଳାକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ବିବିଧତାକୁ ଧରି ଆସିଥିବା କଳାହାଣ୍ଡି ଅନେକ ବର୍ଷଧରି ଅବହେଳିତ ରହିଆସିଛି । ମ କଳା ଦୃଷ୍ଟିରୁ କଳାହାଣ୍ଡିର ଇତିହାସ ଗୌରବମୟ । ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବପ୍ରଥମ ସ୍ଥାୟୀ ରଙ୍ଗମ ଭବାନୀପାଟଣା, ଜୟପାଟଣା, ମଦନପୁର ରାମପୁର ଓ ଚାରବାହାଲ ଠାରେ ରହିଥିବା କଥା କଳାର ଇତିହାସକାରମାନେ କୁହନ୍ତି । ଅଭିନୟ ଛଡ଼ା ସବୁ ଅ ଳରେ ପୌରାଣିକ ବିଷୟକୁ ନେଇ ନାଟ୍ୟାଭିନୟର ଏକ ବିକଶିତ ପରମ୍ପରା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ସାଧାରଣ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ନିଛକ ଅଭିନୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତମୟତାକୁ ଦେଖିଲେ ଯେକେହି ବି ଅନୁଭବ କରିବ ଯେ କଳାହାଣ୍ଡିର ମାଟିରେ କଳା ଓ ସଙ୍ଗୀତ ଭରି ହୋଇ ରହିଛି । ଅତୀତରେ ବାଣାସୁର ବଧ ନାଟକ କଳାହାଣ୍ଡିର ଗ୍ରାମ ଓ ସହର ସବୁଆଡ଼େ ଚା ଲ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ଏବେବି ଗ୍ରାମା ଳରେ ଏହି ଗୀତାଭିନୟ ବ ୍ରହିଛି ଯଦିଓ ଯୁବପିଢ଼ି ମଧ୍ୟରେ ରଚିର ପରିବ ର୍ନ ଓ ଗଣମାଧ୍ୟମମାନଙ୍କର ଆଦୃତି ହେତୁ ଏହି ଲୋକକଳା ଅବହେଳିତ ହେଇଯାଇଛି । ସଙ୍ଗୀତ କଳାହାଣ୍ଡିବାସୀଙ୍କର ଜୀବନ । ଗୀତ, ବାଦ୍ୟ ଓ ନୃତ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ଓ ଅଣଆଦିବାସୀ କଳାହାଣ୍ଡିବାସୀଙ୍କର ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ବିଭବ ହୋଇଆସିଛି । ଏହି ସଙ୍ଗୀତ ମୁଖ୍ୟତଃ ସ୍ଥାନୀୟ ଦେବାଦେବୀଙ୍କର ସ୍ତୁତି, କୃଷିଭି ିକ ଉଲ୍ଲାସ ଓ ସାମାଜିକ ଜୀବନର ପ୍ରହେଳିକା ଆଦିକୁ ଭି ିକରି ପରିବେଷିତ ହୁଏ । ବୀରବାଦ୍ୟ 'ଘୁମୁରା' ଏହି ବାଦ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବେଶୀ ଆଲୋଚିତ । 'ଘୁମୁରା' ଏବେ ଜାତୀୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମ ମାନଙ୍କରେ କଳାହାଣ୍ଡିପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଏକ ପରିଚୟ ଆଣିଦେଇଛି । ଏହି ବାଦ୍ୟ ଓ ନୃତ୍ୟଭି ିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗୋଷ୍ଠିଗତଭାବେ ପରିବେଷଣ ହୋଇଥାଏ । ଏବେ ଯୁଗ ସହ ତାଳଦେଇ 'ଘୁମୁରା'ର

ବିଷୟବସ୍ତୁରେ ପରିବ ର୍ନ ଘଟି କିଛି ଦେଶାତ୍ମବୋଧକତା ପ୍ରବେଶ କରିଛି । 'ଘୁମୁରା' ନୃତ୍ୟ ଛଡ଼ା 'ଢ଼ାପ' ନୃତ୍ୟ, 'ସିଂହ ବାଜା', 'ବନାବାଡ଼ି', 'ଗୌଡ଼ବାଡ଼ି', 'ଘୁଡୁକି' ଆଦି ବହୁବାଦ୍ୟ କଳାହଣ୍ଡିର ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନକୁ ରସମୟ କରିଦେଇଛି ।

ବହୁ ପ୍ରତିଭାର ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଣ୍ଡା ଜଣେ କୃତି ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଲେଖକ, ସଫଳ କ୍ରୀଡ଼ାବିତ୍ ଏବଂ ଜଣେ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀ ମଧ୍ୟ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏବଂ ବିବିଧ ସଂଗଠନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେ ସମ୍ମାନିତ ଓ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ । ଅବହେଳିତ କଳା ଓ କଳାକାରଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ତଥା ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଉଦାସୀନତାକୁ ନେଇ ସେ ଗଭୀର ଚିନ୍ତିତ ।

ମାଟିର ମହକ ସଞ୍ଜିବ ବଣିଆଁ

ଜୟଶ୍ରୀ ସାହୁ

ସଞ୍ଜିବ ବଣିଆଁଙ୍କ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ଛାଡ଼ିଗଲା, ଅନେକ ଅବଶୋଷ ବି । ଲୁହରେ ଭିଜିଗଲା ଫେସବୁକ୍‌ର ପୃଷ୍ଠା । ତାଙ୍କୁ ଜାଣିଥିବା ପ୍ରତିଟି ମଣିଷର ମନ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ତେବେ ମୃତ୍ୟୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଞ୍ଜିବଙ୍କୁ କେତେଦୂର ଜାଣିହେଲା ? ତାଙ୍କର ଦୂର୍ଲଭ ପ୍ରତିଭାକୁ କେତେଦୂର ନ୍ୟାୟ ମିଳିଲା ? ସାମାଜିକ ପ୍ରାଣୀ ହିସାବରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ରହିଛି । ସାମାଜିକ ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଓ ଅବକ୍ଷୟ ଉଭୟ ପାଇଁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଦାୟୀ । ସୁସ୍ଥ ସମାଜ ଗଠନ ପାଇଁ ସଞ୍ଜିବଙ୍କ ପାଖରେ ବହୁତ କିଛି ଥିଲା ଅଥଚ ସେସବୁର ଉପଯୋଗ କେତେ ବା କରାଯାଇ ପାରିଲା ?

ଜଣେ ବ୍ୟଙ୍ଗକାର ହିସାବରେ ସଞ୍ଜିବ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ମାନ ପାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତା'ଠୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଥିଲେ ଜଣେ ଗାୟକ ଓ ବାୟକ ହିସାବରେ । ତବଲା, ହାରମୋନିୟମ ସମେତ ଢୋଲ୍, ନିଶାନ୍, ମହୁରୀ ଆଦି ସମସ୍ତ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବଜେଇ ପାରୁଥିଲେ । ଏହା ସଞ୍ଜିବଙ୍କୁ ଯେ ଖାଲି ଦକ୍ଷ କଳାକାରର ପରିଚୟ ଦେଇଥିଲା ତାନୁହେଁ, ବରଂ ଏ ଅ ଳର ସାଂସ୍କୃତିକ ପାଣିପାଗକୁ ଖୁବ୍ ଉପଭୋଗ୍ୟ କରିପାରିଥିଲା । ଉଭୟ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଓ ଲୋକସଙ୍ଗୀତରେ ତାଙ୍କର ଅସମ୍ଭବ ଦକ୍ଷତା ଥିଲା । ବିଧିବଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା ଓ ତାଲିମର ଅଭାବ ସ େ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ସଙ୍ଗୀତରେ ତାଙ୍କର ଗଭୀର ଦଖଲ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ନିହାତି କମ୍ ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା । ଏହା ସଞ୍ଜିବଙ୍କ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ନା ଆମର ? ଲୋକସଙ୍ଗୀତ ପରିବେଷଣରେ ସଞ୍ଜିବ ମାହିର ଥିଲେ । ବାଛି ବାଛି ଗୀତ ଗାଉଥିଲେ । 'ଦେଖ ଦେଖରେ ଲଡ଼ବଡ଼ିଆ ବାଉଁଶ ଖଟେଁ ଶୁଇଛେଁ ବଲୁଛୁ' (ଗୀତିକାର ରାଜେଶ କାରିଆ), 'ମୋର ମୋର୍ ବଲିଁ କେତେ କରୁଛୁ ଉରାଟି ରେ (ନିଜ ରଚନା)' ଏମିତି ଅନେକ ଗୀତ ଝରୁଥିଲା ତାଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ । କୋଶଳ ବାଲ୍ମିକୀ ହେମଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ 'ବେଉଁତ କରି ଗାଡ଼ି ଫାନ୍ଦ୍'ଗାଇ ଶ୍ରୋତା ମଣ୍ଡଳୀଙ୍କୁ ଯେମିତି କନ୍ଦେଇ ଦେଉଥିଲେ 'ମତେ ବନେ ଲାଗସି ମୋର୍ ଗାଁରେ' ଗାଇ ସହରୀ ମଣିଷଙ୍କୁ ବି ଗାଁର ହଲ୍‌ଚଲ୍‌ରେ ସାମିଲ କରି ଦେଉଥିଲେ ।

'ସହରୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଶିଶୁର ଖେଳିବା ଅଧିକାର' ସୁରକ୍ଷିତ କି ?

ଭାସ୍କରଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ

ଗୋଟିଏ ପଟେ ଶିଶୁର ଖେଳିବାର ଅଧିକାରକୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉନାହୁଁ । ଯାହା ଫଳରେ ଶିଶୁ ତାର ଅଧିକାରରୁ ବ ୍ତ ହେଉଛି । ଏଥିରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବାଧକ ଦେଖାଯାଉଅଛି ଯଥା : ଖେଳକୁ ନେଇ ସମାଜ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଉନାହିଁ, ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ତରରେ ଆଖିଦୃଶିଆ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହଜିଯାଇଛି, ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଧାରଣ ମାନରେ "ବ ୍ବା ଓ ବିକାଶ"ର ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ହଜିଯାଉଛି, ପରିବେଶୀୟ ଜ୍ଞାନର ଅଭାବ ଫଳରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ମୌଳିକ ସୁବିଧା ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛି ଓ ସୂଚରୁ ଭାବରେ ଗୃହ ଓ ଟ୍ରାଫିକ୍ ପରିଚଳନା ହୋଇପାରୁନାହିଁ, ସଂସ୍କୃତି ନାଁରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଶୋଷଣ ସହ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟବସାୟିକ ମନୋବୃ ି ରଖାଯାଉଛି, ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଯନ୍ ଓ ବିକାଶ ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣର ଅଭାବବୋଧ, ଗୋଷ୍ଠୀସ୍ତରରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ବିଭାଜନ କରାଯାଉଛି, କାମ କରୁଥିବା ଶିଶୁଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିହେବା ସହ କାମ କରୁଥିବା ଶୈଳୀଗୁଡ଼ିକର ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ, ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ହିଂସା ଓ ଶୋଷଣ ବାଧକ, ଶିଶୁମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ ଖେଳର ଅସୁସ୍ଥକର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଓ ଜିତିବାର ମନୋଭାବକୁ ଅଧିକ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି, ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଖେଳର ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ସଠିକ୍ ଦିଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସରକାରଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗମାନଙ୍କର ଖେଳ ପ୍ରତି ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ଉ ମ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା ତଥା ଦୃଢ଼ ଆନ୍ତରିକତାର ସହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ଶିଶୁମାନେ ଉପକୃତ ହେବା ସହ ଅଧିକ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ପାଇପାରିବେ । ଯାହା ଫଳରେ ଖେଳର ବିକାଶ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଅନ୍ତତଃ ପକ୍ଷେ ଆଶା କରିପାରିବା ।